

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Pénteken September 10-dik napján, 1813-dik esztendőben.

B é t s.

Az itt tartózkodó Orosz Csász. nagy Hertzeg Asszonyok, úgymint a' *Weimari* és *Oldenburgi* Hertzegnék e' folyó September 5-dik napján, úgymint azon az emlékezetes napon, mellyenn Fels. Urunknak egyik tábori Adjutánsa Gróf *Paar* Obristlajtnant kurir fővel ezen fő városba hélavaglott, az ide való Görög templomban, azon győzedelemnek meghálálására, mellyet a' kegyelmes egék az egyesült Austriai 's Orosz Császári, és Prussziai Királyi Ármadáknak adtanak vala, épületesen áhétatoskodtak.

Melly nagy örömet gerjesztett légyennek a' ritka győzedelemnek hallása az Austriai Monárkia hív lakosiban, azon tudósításból, melly Morva Ország fő városából, Brünnből Sept. 4-ikén oda küldetett, nyilván ki tettik: Nints olly író toll, *úgymond* a' tudostó, melly azt a' rendkívül való örömet méltóképen leírhasa, melly ezen városnak lakosit elfoglalta, midőn a' múlt kőtörőkön este az a' hír terjedett volna elbirtelen, hogy az egyesült Császári Kir. ármádák az eiferségen győzedelmeskedtek. — Ennek a' népes városnak minden útzáiban örvendetes larma esett, és seregenként futottak a' teátromba, a' hol az éz. eránt kiadatott különös újság levél közönségesen elolvastatott. Sokszor a' közönséges öröm-

kiáltás és szüntelen való kéztapsolás az olvasóval az olvasást félbe szakasztatták, és ez az elragadó örvendezés leg nagyobb mértékre lépett, a' midőn a' jelen volt sokaság ezen nemzeti éneket: *Éltesse az Isten Ferentz Császárt!* el énekelte volna. — A' bé következett éjjel a' városnak leg nagyobb része önként kivilágosított, a' lakosok seregenként mentek ki az úttáakra, és illy örvendező kiáltással töltöttek azokat bé; *Éllyen a' mi közönségesen szeretett Császáruk! Éllyen a' mi derek Ármádánk! Éllyenek annak Vezérjei!*

Hadi Történetek

Minekutánna a' Svécziai Korona Hertzeg a' vezérlésére bízott északi ármádához érkezett volna, következő huzdító hirdetményt küldött ahoz Oranienburghól Augustus 15-ik napján:

Katonák! Az én Királyomnak 's a' vele öszve szövötközött Monarkáknak hozám való bizodalnok engemet arra bírt, hogy titéket azon pályafutó helyre vezesselek, melly előttetek ismét fel nyílt, és nékem nagy reménységem van fegy. erütnékek szerentsés folyamatjához, az isteni védelmhez, ügyüknék igazságához, a' ti vitezségekhez, és állandóságatokhoz.

„Azoknak a' rendkívül való történeteknek öszveütődések nélkül, mellyek az

utolsó 12 esztendőök alatt estenek, ti a Német földre össze nem gyűltetek volna, de jól érzették azt a ti uralkodó Fejedelmeket, hogy Európa egy nagy familia legyen, hogy az ahhoz tartozó Statusok azon szerentséltenség eránt, mellyel egy hódolatató hatalmasság, azok közzül egyiket vagy a' másikat terheli, érzékenyetlenek nem lehetnek. Meg is esmérték azt, hogy ha egy illy Hatalmasság mindenén erőt venni, mindent meghódolatni igyekeznek, minden népeknek egy akarattal kell lenni, 's magokat arra elszánni, hogy a' gyalázat és szolgaság alól magokat felszabadíthassák.

„Ezen szempillantattól fogva azért hívatatok ide a' Wolga és Don folyóvizeknek partyaiktól, a' Britanniai tengeri partoktól, és az északi hegyektől, hogy azokkal a' Német országi hadi seregekkel, a' kik Európa ügyét védelmezik, magatokat össze tsatólhassátok. Mostantól fogva minden szerenteirigylésnek, minden balvélekedésnek, minden egymástól való idegenségnek meg kell köztetek szűnni, hogy azon fő czélt, a' nemzeteknek függetlenségeket megszerez-hessük.

„Napoleon Császár Európával békeségben nem élhet másként, hanemha Európa nékie szolgája leszen. Az ő vakmerősége négy százezer vitéz embert vitt ki hazájából 300 mértföldre. Nyomorúságok, meilylektől ő meg nem menthette, őket érdeklítették azoknak vezérjeiket, és három száz ezer ember veszett el egy nagy Birodalomnak földjén, mellynek Monárkája a' Frantzia Országgal való békeséges élésre mindent megpróbált.

„Azt lehetett volna reményleni, hogy ez a' nagy szerentséltenség, mellyet a' megharagudott egék bortsátottak a' Fr. Császárra, jobb gondolatokra fogják őtet vezetni, és az északi 's Spanyol Országi példék által megvilágosítottván, azon gondolatot, melly szerént a' száraz Európát járom alá vetni igyekeznek, fejből kiveri, és nem

fogja e' világnak a' békeséget irigyleni. De semmivé tétetett ez a' reménység, és azt a' békeséget, mellyet minden ország-ló székek óhajtottak, mellyel őtet minden uralkodók megkínálták, *Napoleon Császár* megvetette.

„*Katonák!* erre való nézve semmi egyéb hátra nintsen, hanem hogy a' tcsendességnek, és függetlenségnek meg szerzésére fegyverhez nyúljatok. Ugyan azon érzekenység, melly 1792-ik esztendőben a' Frantzia népet lelkesítette, és arra bírta, hogy azon idegen ármádiát, melly az ő hazájokba bé rohant, egyesült erővel megtámadja, meg verje, 's onnan kiűzze, a' ti vitezégtetek az ellen fordítsa, a' ki a' ti hazátokat ellenségesképen elborította, és a' ti atyátokfiait, feleségeiteket, és gyémekéiteket fogva tartya.

„*Katonák!* Melly szép jutalom nem vár titeket jövődében? Európának szabadsága, annak mérték érányosságának vissza szerzése, a' jelenvaló nehéznnyavalyás állapotjának vége, melly már 20 esztendőktől fogva tart, végtére e' világ békeségeleszenek a' ti erőlködésteknek gyümöltsei. — A' ti egyességtetek, hadi fenytéktetek, és vitézi bátorságtok által tegyétek magatokat azon szép sorsra érdemesekké, melly titeket vár. — *Költ az én fő hadi szálláson, Oranienburgban, Augustus 15-ik napján, 1813 eszt.*

Károly János.

Jegyzés. — Ez az Oranienburg fekszik a' Havel folyóvíz mellett, Középső Marchiában, Berlinhez 4, Spandanhoz pedig 3 mértföldre, a' melly városkában lévő szép kastélyt néhai Fridrik Wilhelm kedves Feleségének *Lovisa* született Oranial hertzegasszonynak számára épített, 's annak nevével *Oranienburgnak* nevezte vala.

Prusszus Kir. Generál Lajtnant *Blücher* Löwenbergi főhadi szállásán, Septem-ber első napján illetően napi parantsolatot hirdetett ki a' vezérlése alatt lévő armádánál: „Slézia az ellenségtől meg szabadult. Derék Orosz Csász. és Prusszus Kir. Katonák! Egyedül a' ti erőlködéseteknek, állhatatosságtoknak, békességéstűrésteknek, te-rehviseléseiteknek köszönöm azt a' szeren-tét, hogy ezt a' szép tartományt a' telhe-telen ellenség kezéből ki szabadíthat-tam. A' Katzbach mellett esett verekedés-ben nagy dölfösséggel ellenetek állott az ellenség, de ti is bátor szível és villám módjára előállottatok a' hegyeknek hátok mellől, gyalázatnak tartottátok őket tüzelő fegyverrel meg támadni, tartóztatlanul előbre nyomultatok, a' ti bajonettaitok a' *Neis* és *Katzbach* dühösködő vizeikbe ugratták őket.“

„Azolta sok folyóvizeket és fel duzzadt esső szakadásokat gázoltatok által, iszapos helyekben töltöttetek el az éjtzakákat, és az elromlott utak és szekereknek nem létek miatt, köntelenek voltatok éhséget is szenvedni. Hideggel, nedves idővel, szükséggel, 's rész szerént köntösbéli fo-gyatközással küszködtetek, még sem béké-telenkedtetek, hanem egész erőlködéssel úztétek meg veretett ellenségeiteket. Mál-tók vagytok ezen dítséretet érdemlő ma-gatok viseléséért a' köszönetre; egyedül azt lehet valóságos katonának tartani, a' ki ily tulajdonságokkal bir. — 103 ágyúk, 250 munitziós szekerek, az ellenségnek is-potályai, tábori kovásai, lisztes szekerei, egy osztályos, 's két brigadéros Generáli-sok, számos Obersterek, stabális és egyéb rangbéli tisztiek, 18000 köz emberek, két sasok, és másféle győzedelm jelei estenek kezetekbe. Azokat, a' kik a' Katzbach mellett esett verekedésben ti veletek által ellenben állottak, annyira el fogta a' ti fegyvereitektől való félelem, hogy azok a' ti bajonettaitokat többé nem nézhetik. A' Katzbach és Bóver folyóvizek közt lévő úta-

kat és mezőket jól láttátok, ott találtatnak ellenségeitek felelmének és öszve zavarodásának jelei.“

„Arra való nézve dítséretet énekeljünk a' hadi seregek urának, a' kinek segedel-me által ti győzedelmeskettetek. — Azt az órát, mellyét ti a' háládatosságra fog-tok szentelni, három versbéli örömlövés zárja hé, azután újokban keressétek fel ellenségeiteket. *Blücher.*

A' Bécsi Udvari újságokban követke-zendő előbbi tábori tudósítása találtatik Her-czeg Schwarzenbergnek, mellyet ő a' múlt Aug. 29-ik napján küldött vala Altenbergi főhadi szállásáról:

Minekutánna bizonyos tudósítások-jöt-tek volna arról, hogy a' Fr. Császár a' ma-ga hadi erejének leg nagyobb részét Lusa-tziában és Sléziában gyűjtötte volna öszve, és avval nem tsak a' Generál *Blücher* ve-zérlése alatt lévő armádát fenyegeti, ha-nem egyszersmind Gabelen által Cseh Or-szágba is igyekezik bérontani: szükségesnek ítéltetett a' Frantzia armada hata megett, az Albis folyóvíz felé sebes mozdulásokat tenni.

Arra való nézve a' Cseh Országban ösz-ve gyűlt egyesült Austriai, Orosz, és Prusszus hadi seregek falusi kvártelyaikkól kimozdulván, Augustus 22-ik napján, négy colonnében avagy hosszú rendben a' Szak-szóniai értz termő hegyeken által mentek, és noha felette rossz volt az idő járása, és az utak is igen nagyon elromlottak, még is mindazáltal, olly sebesen marsiroztak, hogy az egyesült armádának leg nagyobb része, már Augustus 25-ik napján, Dréza városa előtt öszve gyűl. Generál *Witt-genstein* Gieshübel mellett (Drézdától 3 mérföldre) az ellenségre bukkanván, az ott lévő besáutzolt tábori fokvéséből, nagy vesztességgel kinyomta, azután a' Gollen-bergi felső-Sedlitz meliott lévő tábori fekvéséből, mellyben a' *Durutte*'s *Clap-pede* osztály seregeik, és a' *Bonnet* osz-

nagy seregének egy része *Gouvion St. Cyr* Fr. Marsal vezérlése alatt telepedtek. vala le, kiűzte; 's azokat nagy sietséggel és zavarodásban Drézdáig hátrább nyomta.

Augustus 26-ik napja Drézda városának, és azon város kapui mellett készített sántzoknak, és az ellenség ott létének, 's fekvésének meg kémlelésére fordított. Minckutánna Prusszus Generál *Kleist* az ellenséget a' városon kívül lévő nagy kertből kikergette volna, az egyesült hadi seregek több pontokon közelebb mentek a' városhoz.

A' Freibergi sorompó mellett egy töltesen 4 ágyú volt, melyeket az Austriai ártilléria mingyárt megnémített, és demontirozott, az az, haszon nélkül valókká tett. Hasonlóképpen hántak a' Dippoldiswaldi sorompó mellett készített batteriákkal, avagy töltesekkel, melyeket Gróf *Collredo* F. M. Lajtinant. szokott vitézi bátorságával, az ellenség leg hevesebb tüze közt elfoglalt. Az abban talált és más hat ágyúknak sőtölyukaik bészegztettek, a' melly alkalmazással a' nevezett derék Generál alatt három paripa lövetett agyon; és a' második vadász regimentnek Obristlajtinántja *Schneider* két nehéz sebet kapott. — Egyszer mind a' mi jobb szárnyuokra a' városból az ellenség kitsapott; mindazáltal a' *Weissenwolf* és *Mesko* osztályai vitézi módon ellentállottak, az ellenség sántzait elfoglalták, melly után hevesebb lón a' verekedés, az ágyúzás tüzesebb, melly miatt Drézda városának külső városiban néhány házak meggyultak.

„Ezen verekedés közben értésünkre esett, az hogy Napoleon Császár, testőrző seregével együtt Drézda városa segítségére megérkezett, egyszersmind azt is lehetett látni, hogy a' város túlsó oldalán lévő úton számos hadi seregek marsiroztak Drézdába, mellyből azt a' következtetést kellett kihúzni, hogy a' Frantzia armádia Sléziát elhagyta, következésképen, hogy az egy-

gyesült armádiák a' magok fel tett tölteseket elérték; mindazáltal ezen környüállások között is vakmerőség volt volna, egy olly városnak, melly sok töltesekkel és sántzokkal körül vétetett, és nagy hadi erővel védelmeztetett vala, el foglaltatását meg próbálni, azon boldogtalan várost pedig meg gyújtani és hamuvá tenni nagy kegyetlenség lenne; mellyre nézve az előre nyomult hadi seregek azon város előtt való hegytetőkre vonattattak vissza.“

„Augustus 27-ikén számos hadi erőt küldött az ellenség a' mi balszárnyunk ellen, kinek nohá a' *Bianchi* és *Crenneville* osztály seregei derekasán ellentállottak, még is már hátrálni kezdett, ekkor segítségére érkezvén a' hertzeg *Lichtenstein*. *Aloysius* osztály serege, a' verekedést hasznunkra fordította. Ezen alkalmazással a' *Rajner* Fő Hertzeg, és *Lisignan* regimentjei sokat vesztek, melyeket heves bátorságok nagyon előre vezetvén, három ellenséges lovas regimenttől körül vétetvén, az essős idő miatt tüzelő fegyverrel magokat nem védelmezhettek, következésképen csak bajonettákkal kellett magokat oltalmazni. Azután hasonló hadi erővel, melly számos ártillériától segítettet, rohant az ellenség a' mi armádáinknak jobb szárnyára: mindazáltal semmi erőlködése nem használtak, kiváltképen, a' midőn Orosz Generális *Wittgenstein* az ellenséges lovasságot egynéhány versben szerentséssen megtámadta, 's azt mind annyiszor hátra verte volna.“

„Este felé olly tudósítások érkeztek, hogy az ellenség erős kolonnákat, az az, osztály seregeket küldött legyen *Pirna* felé. — Orosz Generális *Ostermann*, a' kire Königstein várának ostromoltatása bízott vala, már idejében is olly tudósítást küldött, hogy ottan sok ellenséges seregek költöztek volna által az Albison lévő hídokra. Ezek a' mi jobb szárnyunkon való mozdulások, mellyek által a' mi Cseh Országgal

való szabados egyességünk megakadályoztatt, és az abból folyt nehézség, hogy a Szakszoniai értztermő hegyek közt semmi eleséget találni nem lehetett, minket arra kényszerítették, hogy magunkat Cseh Országához közelebb húzzuk. — Az offensiva megtámadásnak tzeljät elértek, e' Svécziái korona hertzeg, és *Blücher* Generális szabadtságot nyertek az előbre való nyomúlásra, és az ellenség szárnyai mellett és háta megett való dolgozásra; mellyre nézve meghatározottatohogy Aug. 27-ik napját követett éjjel, Cseh Országba vissza marsirozzanak, a' midőn a' hosszas essözések által ekrontatot útakon sok nehézségekkel, és nyomorúsággal kellett a' hadi seregeknek küszködni.

„Az itt előbeszéllett verekedésekben Austriai Generál *Andrassy* és Orosz Generál *Melessino* életektől meg fosztattak, Gróf *Gyulay* hadi Fegyvertármester, és *Mariassy*'s *Frierenberger* ártilléria Generálisok sebbe estek, *Mesko* és *Gr. Szechény* Generálisok pedig eltévedtek.

A' Slésiai újság leveleknek 29-ik Augustusi darabjában következendő Goldbergi tudósítás olvastatik: „Augustus 26-ik napján, úgymond, olly fontos verekedés esett, mellynek következése minden várakozást felül haladott. Az azután következett napon a' tsata helyet meg jártam, és szörnyü dolgokat láttam. Egy lépést sem tehetett a' lovam, hogy holt testre ne hágoitt volna. Leg szörnyebb volt az a' két hegy közt való nyílás, mellyen a' Neisz vizének hajjai lerohannak. Ez az iszapos völgy, mellybe tsak egy szoros úton lehet menni, dugva volt holt testel, a' kik a' kard élitől és golyóbistól meg menekedtek, a' tolongó szekerek által vagy megölettek, vagy a' lovasságtól öszve tapodtattak. Közülünk kevés ember veszett el; ellenben az ellenség vesztése; a' mint tulajdon szemeimmel láttam, rendkívül nagy volt. — Tsak eddig is 150 munitziós szekeret,

50 ágyút, 8 táborig kovátsot, igen sok társzekeret, és oryosságot hordó szekeret nyertünk, és meg most is sok ágyúk, munitziós szekerek és egyéb prédák hozattanak bé. — Az ellenség a' Bóber vizén túl veretett, és az a' kevés rész, melly még azon vizen innen van, minden kétségen kívül el fog veszni. — A' mint mondják, maga Napoleon Császár is jelen volt ezen verekedés afatt,

Továbbá Augustus 31-ik nagján Brezlauból így írnak: Eő Excellenzijának *Blücher* Generálisnak mai napon ide érkezett tudósításából azt olvassuk, hogy a' Frantziák a' Katzbach mellett, Augustus 26-ik napján esett verekedés után, Goldberghől, Lövenberghől, Bunzlauból, és másunnan mind kiverettek; egy szóval, hogy mintegy 16000 ember fogatott el közzülök, a' kik közt 3 Generális és 200 tiszt vannak, hogy 4 sas, 50 ágyú, 's 250 munitziós szekerek legyenekennek a' győzedelemnek gyümöltsei, és hogy minden órában sok préda vitetik oda. Végezetre, hogy a' *Blücher* Generál armádiája, azon napon lőtte meg a' győzedelem örömet.

A' belső Austriában történt hadi dolgokról következendő hivatal szerént való tudósítást vettünk a' Fegyvertármester *B. Hiller* fő hadi szállásáról Klagenfurtból, hogy F.M. Lajtinaut *Radivojevich*, Augustus 27-ik napjáig az egész Horváth Országot vissza vette a' Frantziáktól, és hogy az ennekelőtte az Austriai Birodalomhoz tartozott, de a' Frantziáktól az utolsó háboruban elfoglaltatott Hadriai tengerre fekvő kikötőhelyeket és városokat, úgymint, *Carlopagot*, *Zenget*, *Portó Rét*, és *Fiumét* elfoglalta. — Fiuméba egy Anglus hajós sereg is kiszállott. de mihelyest annak kormányozója a' fellyebb nevezett Austriai kommandirozó Generálissal beszéllett, onnan mindjárt tovább evezett.

Meg irtuk, hogy az Austriai hadi seregek *Villachot* felső Karinthiának népes és kereskedő városát a' Frantziáktól vissza vették. Mivel annak fegyverrel való vissza vételére az ellenség tehetetlen volt, Augustus 29-ik napján, vagy ők, vagy más tzimborás társaik azon városba öt helyen tüzet gerjesztettek, a' mellynek dühössége alatt másodszer is próbát tettek annak vissza vételére, 's az által boldogúlhattak is gonosz feltételekben, mivel mihelyest a' *Dráva* vizén lévő hidat a' tűz el lepte, azonnal kéntelen volt a' beinn feküdt katonaság a' belső várost elhagyni, 's magát a' külső városba húzni. Néhányan a' fogságba estek között világosau meg vallották, hogy a' Frantziák bérbe fogadott emberek által gyújtatták meg azon várost.

Továbbá olly jelentést teszen Fegyvertármester *B. Hiller*, a' maga fő hadi szállításáról *Klagenfurtból*, hogy a' midőn a' Csász. Kir. hadi seregek a' *B. Baumgarten Oberster* vezérleése alatt, Augustus 30-ik napján, a' *Kanker* passuson, avagy szoros úton által mentenek, és az ellenséget *Krainburg* mellett hadi rendbe állani találták volna, azt nagy bátorsággal megtámadták, hátra verték, 's velek együtt bé rohantak a' nevezett városba, és setét estig tsatáztak az útszákon, és győzedelmet vévén az ellenségben, azt nagy sebességgel a' Száva vizén túl kergették, a' ki az azon folyóvizen volt hidat maga után meg gyújtotta.

September első napján *Feystritz* mellett (alsó *Stiriában*) viradtakor 3000 főből álló gyalogság és 500 lovasok, a' Cs. Kir. hadi seregeket megtámadván azokat táborhelyekből kimozdítani akartak; de nem

boldogúlhattak feltételekben, sőt inkább nagy veszteséggel vissza hajtattak.

Cs. Kir. Generál Gróf *Nugent*, a' ki Augustus 26-ik napján *Fiume* városát és kikötőhelyét elfoglalta, azon hónap 28-dikán meg halván, hogy Fr. Generál *Garnier* egy brigadával oda közelgessen, 's azon várost és kikötőhelyet vissza venni igyekezzen, a' kormánya alatt lévő Austriai hadi néppel *Lippáig* eleibe ment, az ellenséget vissza verte, 's a' *Triesti* úton a' könnyű lovasság utánna menvén, 95 embert ejtett fogságra. A' véghelyi Fr. katonák között ezen alkalmatossággal 54 ember fegyverét le rakván, az Austriai hadi néphez által ment. — A' következett napou Generál Gróf *Nugent* úgy gondolkozván, hogy az ellenség vissza fog fordulni, és *Fiumét* vissza venni igyekezzen, azon az úton eleibe ment, de az ellenség vissza nem ment, hanem az útját *Triestig* folytatta.

Cseh Ország.

A' *Töplitzi* tudósítások szerint, e' folyó September 5-ik napján, Fels. Urunk a' *Londoni Udvar* hozzá küldött rendkívül való követjének Lord *Aberdeennek* audientziát adott, 's meghatalmazó levelét elfogadta.

Jobbitás, — A' múlt posta napon költ M. Kurir 109-ik lapja első hasábjában, felülről lefelé számlálván a' 17-ik sorban, e' helyett, 8000, 80,000-et kell olvasni; de a' melly hiba nem mindenikben van. minthogy észre vétettéven, megjobbított.

A' *Bétsi Cursus Sept. 5-ik napján*: — 100 Forint *Conventziós* pénz, 166 és 1/4 Forint *Váltótrédulában*. — Egy Császár arany 7 forint 57 és 1/2 krajtzár.